

DREPTUL

LEGIslaTİUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂDIRECTOR: **C. G. DISSESCU**PRIM-REDACTOR: **V. ATHANASOVICI**Redactori: **PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU**ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECAREDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: **STRADA PARIS, 20**REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU**ABONAMENTELE**se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR**Un număr: 50 bani**
Un număr vechi 1 leu**COSTUL ABONAMENTULUI**

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Despre prescripția facultăței de a accepta sau repudia o succesiune de d-l Grigore Puricescu, doctorand în științele juridice.
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casație și justiție, secțiunea I:* David Cohn chemat ca martor.

Curtea de apel din București, secțiunea III: G. Plinescu cu judecătorul-sindic al falimentului Ioan Maiorescu

Tribunalul județului Vaslui: Ozias Rapaport cu Z. Eisenfeld și altul.

Despre prescripția facultăței de a accepta sau repudia o succesiune

Această importantă chestiune, asupra căreia, printr-o decizie recentă Curtea noastră de casație¹⁾ s'a pronunțat, desigur nu pentru prima oară, este prin natura și interesul ce-l prezintă, dacă nu de o mare actualitate, cel puțin de o însemnătate și curiozitate doctrinală, care să ne poată determina a o examina cu toată estinderea ce comportă.

Care este caracterul prescripțiunei speciale prevăzută de articolul 789 c. civ. fr. (700 c. civ. r.²⁾ și când se aplică ea? De când această prescripție începe să curgă (suspendarea și întreruperea ei)? In

1) C. Cass., 11 Sept. 1913, *Dreptul* No. 47, p. 612, cu observația d-lui Siliu Rădulescu, magistrat.

2) In cele câteva cuvinte pe care le vom spune referitor la chestiunea ce ne preocupă, ne vom ocupa de doctrina și jurisprudența franceză, după care s'a format doctrina și jurisprudența la noi, mai ales că art. 700 c. civ. român, nefiind de cât traducerea exactă a articolului 789 din c. civ. fr. aceleași cuvinte se pot spune ca și în dreptul francez.

contra cui poate fi invocată și care 'i sunt efectele? Iată chestiunile de care ne vom ocupa în expunerea de față.

Din cauza redactării puțin clare pe care legiuitorul francez a dat-o articolului 789, astfel conceput: „Facultatea de a accepta sau de a repudia o succesiune se prescrie prin acelaș timp ce se cere pentru prescripția cea mai lungă a drepturilor imobiliare“, chestiunea referitoare la prescripția facultăței de a accepta sau repudia o succesiune a dat loc la numeroase controverse.

Termenii articolului 789 „prin acelaș timp ce se cere pentru prescripția cea mai lungă a drepturilor imobiliare“, trebuie interpretați ca vizând prescripția de 30 de ani, prevăzută de art. 2269 c. civ. fr. (1890 c. civ. r.).

De almenteri, numai asupra acestui punct un acord unanim, atât în jurisprudență cât și în doctrină, s'a putut stabili cu privire la art. 789, restul fiind privit de către unii „ca o enigmă propusă de legiuitor jurisconsultilor“.

Unde constă toată dificultatea în interpretarea acestui articol?

Vom căuta a o arăta, împrumutând aci argumentarea pe care o găsim în Baudry-Lacantinerie³⁾ asupra greutăței de a se ști care este situația unui moștenitor care timp de 30 de ani nici nu a acceptat nici nu a repudiat succesiunea.

3) «Précis de droit civil», pus la curent de către d-l Chéneaux, profesor al universității din Bordeaux, v. III, ed. 2, 1913, p. 630 — 632 și pg. 422 — 424.

Fi-va acest moștenitor străin succesiunii, sau va fi un adevărat și definitiv moștenitor?

Două ipoteze vor lămuri interesul ce poartă această distincțiune.

Prima. O succesiune este deschisă de peste 30 de ani. In acest timp nici o manifestare din partea moștenitorului, bine înțeles chemat în primul rând.

Persoana care posedă succesiunea nu a dobândit prin timpul necesar proprietatea bunurilor ce o formează. Primul moștenitor intentă acțiune în restituirea bunurilor, contra posesorului. Cine va triumfa?

Răspunsul este pe cât de interesant pe atât de simplu.

Dacă prescripția prevăzută de art. 789, are rostul de a face din moștenitorul impasibil, un moștenitor definitiv, fără vreo intervenție oarecare din partea lui, desigur că reclamantul, adică moștenitorul de prim rang, va câștiga procesul, el având a se sprijini pe titlul de moștenitor pe care art. 789 i l-ar conferi în acest caz în mod definitiv.

Posesorul neavând îndeplinit timpul necesar pentru a dobândi proprietatea bunurilor ce posedă, va fi înlăturat ca fiind posesor fără titlu.

Pentru acelaș motiv va perde reclamantul, atunci când art. 789 va fi interpretat în sensul de a aduce stingerea dreptului moștenitorului care timp de 30 de ani, nici nu a acceptat nici nu a refuzat, ceea ce vom vedea că jurisprudența a admis.

A doua ipoteză. După 30 de ani dela deschiderea succesiunii, un creditor al succesiunii a cărui creanță se presupune că nu s'a stins prin prescripțiune, prescripția fiind suspendată sau întreruptă, se prezintă pentru a fi achitat și se adresează moștenitorului instituit de lege, care nu a luat însă nici o parte la succesiune.

Acest moștenitor fi-va el ținut să achite pe creditor? Răspunsul depinde de calitatea pe care o vom acorda moștenitorului în chestiune.

Va fi ținut să achite în caz când art. 789 s'ar interpreta în sensul întăririi ca moștenitor definitiv a moștenitorului impasibil timp de 30 ani și nu va fi ținut atunci când art. 789 va fi interpretat în sensul jurisprudenței de azi.

In această împrejurare și din aceste exemple, reiese marea importanță referitoare la chestiunea de a se ști dacă art. 789 acordă moștenitorului impasibil

timp de 30 ani, calitatea de moștenitor definitiv chiar după această dată, sau dacă prin acest articol moștenitorul în neacțiune timp de 30 de ani, devine după această dată străin de succesiune.

Prescripția articolului 789 nu trebuie confundată cu cea a petiției de ereditate, căci în timp ce aceasta din urmă nu începe decât din ziua în care bunurile ereditare sunt posedate de către un altul decât moștenitorul presupus și în limitele acestei posesiuni, prescripția articolului 789 are ca punct de plecare deschiderea succesiunii și stinge însăși dreptul de moștenire ⁴⁾.

După arătarea, desigur sumară și fără pretențiune de personalitate, a celor câteva amănunte relative la chestiunea care formează obiectul preocupărilor noastre, ar urma în continuare, să ne ocupăm despre diferitele sisteme sau controverse la care în decursul vremurilor art. 789 a dat naștere ⁵⁾.

Încercarea noastră ar fi și inutilă și lipsită de ori și ce interes.

Chestiuni atât de mult discutate și care nu dau celui ce și le apropie decât o convingere din ce în ce mai puternică despre marea finețe și minunata alcătuire de fraze la care în numeroase împrejurări discuțiunile doctrinale, teoretice, se reduc, nu și mai au ca altă dată numeroși adepți, ci dimpotrivă ele rămân în negura uitărei, ca simple speculațiuni ale spiritului omenesc.

Vom expune prin urmare sistemul în vigoare, adoptat nu numai de jurisprudența franceză și a noastră dar și de a altor state ⁶⁾.

In practică, spune d-l Planiol ⁷⁾, toate distincțiunile propuse de doctrină au fost înlăturate și sistemul care prevalează este simplu: după 30 de ani, moștenitorul care nu a luat parte este considerat ca străin succesiunii.

4) In acest sens Demante et Colmet de Santerre p. 32 edit. No. 110 bis, VIII; Laurent, p. 9, No. 497; Baudry-Lacantinerie et Wahl, t. 2, No. 2490.

5) Aceste sisteme sunt în număr de 7 dintre care unele au de partea lor numeroși și dintre cei mai distinși autori.

Expunerea lor se poate vedea în «Nouveau Code civil annoté», Dalloz, tom. II p. 96, art. 789, I div.

6) Belgique: Cass. 29 Janv. 1862. D. 62. 1. 273 — Pasierisic 191. I. 14.

7) «Traité elementaire de dr. civil», Vol. III. No. 1974 5-a ediție, 1970.

Numeroase tribunale s'au pronunțat în acest sens, pe care Curtea de casație l-a consacrat în mod definitiv⁸⁾. Curtea de casație decide prin urmare cu drept cuvânt, că facultatea de a accepta succesiunea este prescrisă după 30 de ani.

Intr'o decizie din 28 Februarie 1881, ea a judecat că, după acest interval, moștenitorul este în aceeași situație ca moștenitorul care renunță, de unde consecința că partea sa mărește pe cea a comoștenitorilor (art. 786 fr. și 697 r.).

In ultima decizie, citată în notă, Curtea supremă, observă d-l Chéneaux⁹⁾ „se servă de o formulă puțin diferită, moștenitorul trebuie după 30 de ani de inacțiune, să fie considerat ca străin succesiunii și prescripțiunea, din cauza căreia și-a pierdut dreptul, îi poate fi opusă de ori și ce persoană interesată (art. 2225, 1843 român) cu deosebire de către un donatar al defunctului contra căruia moștenitorul pretins a făcut o acțiune în revocațiune a donațiunei“¹⁰⁾.

Această doctrină, continuă același autor, este cu mult mai clară decât cea a numeroase hotărâri ale Curței de casație care cu toate că decide că facultatea de a accepta este prescrisă după 30 de ani, declară că nu poate fi primită acțiunea în petiție de ereditate intentată de către moștenitorul al cărui drept este prescris contra unui moștenitor-sezinar sau nu, care posedă bunurile ereditare, invocând în profitul acestuia din urmă o posesie de 30 de ani, fictivă, bazată pe retroactivitatea acceptării sau trimiterii în posesiune.

Ori, prescripția din art. 789 nefiind o prescripție achizitivă ci extinctivă, o asemenea ficțiune era absolut inutilă.

Acțiunea se perde pentrucă este stinsă și puțin importă durata posesiunii pârâtului¹¹⁾.

Această prescripție, este recunoscut în general, începe să curgă din ziua deschiderii succesiunii pentru moștenitorii de primul rang și din ziua în care gradul celalt a renunțat, pentru ceilalți.

Este admis că prescripția nu poate curge contra persoanei care deși a stat în neactivitate timp de

30 de ani, reușește totuși să dovedească că nu a avut cunoștință de faptul că era chemat la succesiune¹²⁾.

Jurisprudența nu a statuat însă asupra acestei chestiuni.

Regulele privitoare la suspendarea și întreruperea prescripțiunii se aplică și prescripțiunii articolului 789¹³⁾.

Prescripția articolului 789 poate fi invocată, după unii autori de către ori și ce persoană interesată, cu deosebire de către debitorii succesiunii și simpli detentori, de către comoștenitori¹⁴⁾. După alți autori nu pot invoca această prescripție de cât comoștenitorii sau succesibili unui grad inferior; cât privește pe debitorii succesiunii și pe detentori, nu pot opune moștenitorilor decât prescripțiile dreptului comun¹⁵⁾.

Prescripția dreptului de moștenire poate fi opusă de către moștenitor însuși creditorilor și legatarilor cari ar exercita urmăriri contra lui. Ea atinge într'un mod general succesiunile neregulate ca și pe moștenitorii legitimi.

Statul care nu a acceptat succesiunea în termenul de 30 de ani nu poate moșteni decât ca lucru vacant sau fără stăpân.

Ultimul capitol este referitor la efectele prescripțiunii îndeplinite.

După trecerea a 30 de ani, moștenitorul nu mai poate reclama succesiunea, el fiind considerat ca și cel care a renunțat, ca și cum nu ar fi fost niciodată moștenitor. Partea ce i s'ar fi cuvenit se adaugă celorlalți moștenitori.

Incheem aci cercetările ee ne-am propus a face în această materie. Scopul nostru nu a fost decât

12) In acest sens, Du Gaurroy, Bonnier et Roustain, «Coment. théorique et pratique du dr. civil», t. 2. No. 596; Demolombe, t. 14, No. 316; Aubry et Rau, 4 edit. t. 6 § 610 texte et nota 18, p. 377; Demante et Calmet de Santerre. 2-a edit, t. 31 No. 110 bis VI et. VII; Le Sellyer, «Coment théorique et pratique sur le titre de succes. t. 2. No. 726 et. 727. Baudry-Lacantinerie et. Wahl, t. 2. No. 2500; Tambour, «Du benefice d'inventaire» p. 268.

13) In acest sens, Laurent t. 9, No. 495; Le Sellyer, op. cit. t. 2. No. 729; Huc, t. 5. No. 197; Baudry-Lacantinerie et Wahl, t. 2. No. 2502.

14) In acest sens, Laurent t. 9; No. 496; Baudry Lacantinerie et Wahl t. 2, No. 2493.

15) In acest sens, Aubry et Rau, 4 edit., t. 6, §. 610, texte et note 16 p. 376.

8) Ultimile sentințe sunt din 1911, D. P. 1911 I. 391.

9) Baudry-Lacantinerie, «Précis de dr. civ.» t. III. 1914 pg. 424 și 631.

10) In acelaș sens, Douai, 5 april 1912, S. 12. 2. și deciziile citate în notă.

11) Planiol, vol. III. p. 410 No. 1975.

de a putea reda la un loc și într'un tot, desigur nu complet, noțiunile mai însemnate și atât de dispartate asupra unei chestiuni, a căreia dezvoltare a atras până acuma luarea aminte a atâtor înalte personalități și mari autorități pe tărâmul juridic.

Grigore Puricescu

Paris

Doctorand în științele juridice.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 22 Aprilie 1914

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

David Cohn chemat ca martor.

JURĂMÂNT. — MARTOR. — REFUZ DE A JURA. — LIBER-CUGETĂTOR. — ART. 5 ȘI 21 DIN CONSTITUȚIE. — ART. 196 ȘI 207 PR. CIV.

Jurământul a cărui formulă nu conține elementul religios neavând nici o existență legală, urmează că martorul chemat a depune înaintea justiției nu poate fi dispensat de obligațiunea de a jură după formele prescrise de lege, nici a fi apărat de penalitatea prevăzută de lege, numai pentru motivul că ar fi liber-cugetător, dacă nu arată că practică un alt cult religios decât cel creștin ortodox sau nu arată formulele cultului său.

No. 238. — Respins recursul făcut de David Cohn, contra procesului-verbal cu data de 9 Februarie 1913, al d-lui judecător-stagiatar al tribunalului Ilfov, secțiunea comercială.

S'a cetit raportul făcut în cauză de d-l consilier Gr. Ștefănescu.

S'a ascultat d-l avocat Gr. Cernescu, pentru recurent, în susținerea recursului.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Exces de putere, rea interpretare și aplicare a art. 196 și 207 din procedura civilă, violarea art. 5 și 21 din Constituție. În adevăr, fiind chemat ca martor într'un proces pendinte la tribunalul comercial Ilfov, am pus în vederea d-lui judecător-stagiatar, delegatul tribunalului, că eu nu pot presta jurământ în vreuna din formele religioase întrucât sunt liber-cugetător. D-sa în loc de a lua act de această declarațiune a mea și a mă dispensa de a mai fi martor, sau de a propune păr-

tei, dacă primește ca să fiu ascultat ca informator, mă condamnă la amenda de 100 lei, pentru refuz de a presta jurământ.

«Prin această procedare, d l judecător-stagiatar, interpretă greșit art. 196 și 207 din procedura civilă, violează dispozițiunile art. 5 și 21 din Constituție, care garantează libertatea conștiinței, comițând astfel un exces de putere».

Având în vedere că acest recurs are de obiect casarea procesului-verbal încheiat în ziua de 9 Februarie 1913, de magistratul-stagiatar de pe lângă tribunalul Ilfov, delegat cu ascultarea martorilor în procesul dintre sindicul falimentului firmei frații Schwartz cu societatea „București“, prin care recurentul David Cohn este condamnat la una sută lei amendă, fiindcă, în calitatea sa de martor, a refuzat să depune sub prestare de jurământ pe motiv că este liber-cugetător ;

Văzând art. 196 și 207 din procedura civilă, cum și art. 5 și 21 din Constituție ;

Considerând că jurământul fiind un act cu caracter nu numai civil ci și religios, întrucât cuprinde invocațiunea divinității în sprijinul adevărului celor declarate, legiuitorul a prescrip o formulă după ritul religiei ortodoxe a răsăritului, care este cea dominantă în Stat, obligând judecata, dacă martorul este de altă religie, să schimbe jurământul potrivit religiei martorului (art. 196 pr. civ.) ;

Că, dacă pentru a concilia principiul libertății religioase, garantat prin constituție, cu obligațiunea de a jură, legiuitorul a ținut seamă de riturile religiei careia aparține cel ce jură și a îndatorat judecata să modifice formula jurământului conform religiei martorului, nu se poate însă admite că cultul religios să fie cu totul exclus din formulă, de oarece jurământul a cărui formulă nu conține elementul religios nu are nici o existență legală ;

Că, rezultă de aci că atunci când cel chemat să jure nu arată ea practică un alt cult religios decât cel creștin ortodox sau nu arată formulele cultului său, nu poate cere să fie dispensat de obligațiunea de a jură după formulele prescrise de lege nici prin urmare să fie apărat de penalitatea prevăzută pentru refuzul de a jură ;

Că, în speță, din procesul-verbal supus recursului se constată că recurentul nu a susținut la instanța de fond că ar practică unul din riturile religioase cunoscute, și așa fiind, nu poate cere casarea pe

motiv că i-s'a impus de judecător o formulă de jurământ incompatibilă cu credințele și cultul ce ar practica sau că a refuzat să adopte formula propusă de dânsul;

Că, așa dar, judecătorul a făcut o bună plicațiune a textelor citate când a condamnat pe recurent la amendă pentru refuzul de a jură și deci recursul urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECTIUNEA III

Audiența dela 8 Mai 1914

Președinta d-lui D. G. Maxim, consilier

G. Plinescu cu judecătorul-sindic al falimentului Ioan Maiorescu

FALIMENT. — IMOBIL AL FALITULUI. — SCOATERE ÎN VÂNZARE. — CONTESTAȚIUNE. — ART. 813 ȘI 817 C. COM. — ART. 400 PR. CIV.

În lipsa unei dispozițiuni lămurite în codicele comercial, care să întindă și la revendicările de imobile scoase în vânzare de sindici, procedura specială a revendicării mărginită la mobile și la remize, contestațiunea la vânzarea unui asemenea imobil trebuie să urmeze calea comună a art. 400 pr. civ., astfel că, în aceste condițiuni, ea este bine îndreptată la tribunalul de notariat.

No. 960. — Admis în principiu apelul făcut de Gh. Plinescu, contra sentinței civile a tribunalului de notariat Ilfov, No. 30 din 1914, și declarată bine îndreptată contestația numitului la acel tribunal, în procesul cu judele-sindic al falimentului Ion Maiorescu.

S'au ascultat: d-l avocat Emilian Constantinescu, pentru sindicat, și d-l avocat G. Chiriacescu, pentru apelant.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Gh. Plinescu, contra sentinței civile a tribunalului de notariat Ilfov, No. 30 din 1914, prin care i s'a respins ca rău îndreptată contestațiunea ce a făcut la vânzarea imobilului falitului Ion Maiorescu:

Având în vedere că, din desbaterile urmate și actele aflate în dosar, se constată că judecătorul-sindic al falimentului Ion Maiorescu, scoțând în vânzare imobilul falitului, situat în București, calea Griviței, No. 12, ce face parte din activul acestui faliment,

s'a făcut contestațiune de către apelantul Plinescu, care revendică zisul imobil și judecătorul-sindic al falimentului cerând respingerea ca rău îndreptată a acestei contestațiuni, s'a admis acest mod de a vedea de către tribunalul de notariat, prin sentința apelată, sub cuvânt că, fiind vorba de vânzarea voluntară a unei averi imobile ce face parte din activul unui falit, contestațiunea de față, fiind o acțiune în sustracțiunea unei averi din masa falimentului, trebuie adresată în conformitatea articolelor 813 și 817 din codicele comercial, judecătorului-sindic și tribunalului de comerț;

Considerând că, după zisele texte din codicele comercial, care privesc materia revendicării, rezultă că legiuitorul comercial, a prevăzut o procedură specială de revendicare a mărfurilor și a remizeior în cazurile în care cei de al treilea vin în conflict cu masa credală, pretinzând drepturi asupra unor asemenea mărfuri sau efecte, dar că nicăeri același legiuitor nu consacră aceeași procedură de revendicare când este vorba de drepturi pe care cei de al treilea le-ar pretinde asupra unor imobile ale masei credale scoase în vânzare la tribunalul de notariat, de către sindici, în puterea îndatoririi ce li se incumbă prin dispozițiuni formale de lege;

Că, legiuitorul comercial s'a ferit de a privi drept comercială orice operațiune ce are de obiect vr'un trafic oarecare asupra imobilelor, operațiuni ce sunt esențialmente civile, și de competența tribunalelor civile;

Că, în specie, în lipsa unei dispozițiuni lămurite în codicele comercial care să întindă pentru revendicanții de imobile scoase în vânzare de sindici, procedura specială a revendicării mărginită la mobile și la remize, urmează că asemenea contestațiuni trebuie să urmeze calea comună a contestațiunii prescrisă de art. 400 din procedura civilă, cale ce a luat și apelantul de față, astfel că în aceste condițiuni apelul său urmează a fi admis din acest punct de vedere, declarându-se contestația bine îndreptată la tribunalul de notariat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Maxim, admite, etc.

Semnați: D. G. Maxim, C. M. Opreșcu, I. Dimancea,

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VASLUI

Audiența dela 31 Octombrie 1913

Președința d-lui Const. N. Ciurea, jud. de ședință

Ozias Rapaport cu Z. Eisenfeld și altu

JUDECATĂ ARBITRALĂ. — HOTĂRĂRE. — DEPURARE. — TERMENUL DE TREI ZILE. — ART. 356 PR. CIV.

JUDECATĂ ARBITRALĂ. — SUPERARBITRU. — NUMIRE FĂCUTĂ PRIN ACTUL DE COMPROMIS. — ART. 353 PR. CIV.

JUDECATĂ ARBITRALĂ. — EXPERT. — ACT DE COMPROMIS. — ART. 355 PR. CIV.

JUDECATĂ ARBITRALĂ. — EXPERT. — JURĂMÂNT. — FORME DE PROCEDURĂ. — RENUNȚARE.

1° Depunerea sentinței arbitrale în termenul de trei zile prevăzut de art. 356 pr. civ., nu poate fi socotită ca o condițiune substanțială pentru validitatea judecății, întrucât legiuitorul n'a prevăzut-o sub pedeapsă de nulitate.

2° Deși împărțeala părerilor arbitrilor trebuie să precedeze de ordinar numirea superarbitrului, totuș părțile pot să-l numească prin însuși actul de compromis cu dreptul de a lua parte la cercetarea pricinii împreună cu arbitrii și a se pronunța odată cu ei, ceea ce dă superarbitrului calitatea de arbitru propriu zis.

3° Dacă, potrivit art. 355 pr. civ., arbitrii au fost inditruși prin actul de compromis a da hotărârea lor întemeindu-se nu pe lege, ci numai după cugetul și chibzuința lor, de aci nu rezultă că le era interzis a lua luminele unui expert, mai ales când în actul de compromis nu se află nici o clauză contrară.

4° Când părțile în actul de compromis au convenit că arbitrii în judecarea pricinii să nu fie ținuți de dispozițiile legii civile sau de procedură, este evident că ei nu sunt ținuți a supune pe expert jurământului cerut de lege, părțile fiind în drept a renunța la formele de procedură civilă în ce privește măsurile pregătitoare luate în cercetarea pricinii.

Nor. 375. — S'au ascultat d-nii avocați Th. Mandrea și M. Cohn Dracsineanu, pentru reclamant, și C. Călinescu, pentru pârâți.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Ozias Rapaport, diu Vaslui, prin petiția înregistrată la No. 24045 din 1913, în contra lui Z. Eisenfeld și L. I. Grimberg, ambii cu acelaș domiciliu, pentru anularea hotărârii arbitrare, pronunțată în ziua de 1 Octombrie 1913, de d-nii I. Herșcovici și I. S. Leibovici, ca arbitrari și rabinul H. Halpern ca super-arbitru, în baza actului de compromis autentificat de

acest tribunal la No. 301 din 1913, prin care hotărâre se declară desfăcută asociația dintre părți, încheiată prin contractul autentificat la No. 384 din 1912, atribuindu-se toată averea socială lui Ozias Rapaport, rămânând asupra sa și datoriile asociației fiind obligat a plăti foștilor asociați suma de 29,907 lei 95 bani;

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților, din care se constată că s'au desvoltat și susținut în instanță numai trei din motivele de anulare enunțate prin acțiune;

Având în vedere primul motiv de anulare: că, hotărârea arbitrară nu s'a depus la grefa tribunalului pentru transcripțiune în cele 3 zile prevăzute de art. 356 pr. civ. ci după 7 zile; așa că sentința e lovită de nulitatea ce rezultă din însăși nerespectarea cerințelor legii;

Având în vedere că, într'adevăr, hotărârea fiind datată la 1 Octombrie 1913, a fost depusă cu petiția înregistrată la No. 24045 din 7 Octombrie 1913, adresată d-lui președinte, care prin rezoluția din 10 Octombrie o recomandă grefei, conform art. 356 pr. civilă, iar grefierul în aceea zi a dispus transcripția ei în registrul respectiv; deci depunerea hotărârei la grefa tribunalului s'a făcut peste termenul de 3 zile dela data ei;

Considerând însă că art. 356 pr. civ., spre deosebire de condicele de procedură genevez (art. 353), care prescrie un termen fatal de 10 zile, sub pedeapsă de nulitate a sentinței, nu prevede termenul de trei zile pentru depunerea hotărârei arbitrare împreună cu actul de compromis și actele de cercetare sub pedeapsă de nulitate (Tocilescu, III, 336):

Că, nici art. 366 pr. care enumeră diferitele cauze pot da loc la anularea sentințelor arbitrare, nu prevede și neobservarea dispozițiilor art. 356 pr. civ. cu privire la termenul de trei zile fixat de acest articol pentru depunerea la greșă a deciziei arbitrare;

Considerând că, depunerea sentinței arbitrare în termen de 3 zile nu poate fi socotită ca o condițiune substanțială pentru validitatea judecății, căci dacă în intenția legiuitorului ar fi fost de a prescrie termenul de 3 zile pentru depunerea sentinței arbitrare sub pedeapsa nulității, n'ar fi omis de a o prevedea anume într'un text de lege și apoi e puțin probabil

că legiuitorul să fi voit a impune arbitrilor, de obicei străini de practica dreptului, obligația depunere, într'un termen atât de scurt, sub pedeapsă de nulitate (Daloz, Rep. V^o „Arbitraje“, No. 1154);

Că, deci, primul motiv de anulare este neîntemeiat.

Asupra celui al 2-lea motiv de anulare :

Că hotărârea e nulă prin faptul, că la judecare a luat parte supra-arbitrul, cu toate că n'a fost divergență între arbitri, nulitate prevăzută de art. 366 al. I pr. civ.

Având în vedere că, după art. 352 pr. riv., arbitrii vor da hotărârea cu majoritate de voturi; iar în caz de împărțală a părerilor, superarbitrul se va pronunța după ce va fi ascultat pe părți sau va fi cetit numai actele lor, unindu-se cu una din părțile arbitrilor, pe care o va putea face a se schimba în totul sau în parte (art. 353 pr. civ.);

Că, părțile însă, prin bună înțelegere vor putea să îndrituească pe supra-arbitru să ia parte la cercetarea pricinei împreună cu arbitrii și să dea hotărârea odată cu ei, dar această îndrituire trebuie să fie arătată în chiar actul de compromis (art. 353 al. I și 2. pr. civ.);

Considerând că de aci rezultă că, de și împărțala părerilor arbitrilor trebuie să precedeze de ordinar numirea supra-arbitrului, totuși părțile pot să'l numească prin însuși actul de compromis cu dreptul de a lua parte la cercetarea pricinei împreună cu arbitrii și a se pronunța odată cu ei, ceea ce dă super-arbitrului calitatea de arbitru propriu zis;

Având în vedere că prin actul de compromis părțile au convenit și stipulat în această privință următoarea clauză : „Noi părțile convenim și înțelegem că superarbitrul să ia parte la cercetarea pricinei împreună cu ceilalți 2 arbitri și în caz de divergență să-și dea hotărârea odată cu ei“;

Considerând că, din această clauză a actului de compromis, astfel concepută și redactată, rezultă că scopul părților fiind numai acela de a evita o a doua cercetare cu super-arbitrul, în caz de divergență între cei doi arbitri, au convenit ca super-arbitrul să ia parte dela început la cercetarea pricinei cu ceilalți arbitri, pentru ca în caz de divergență să-și dea hotărârea odată cu ei;

Că aceasta a fost intenția părților, mai rezultă, atât din complexul dispozițiilor actului de com-

promis, cât și din modul cum a decurs cercetarea și judecarea pricinei;

Intr'adevăr, prin actul de compromis se dă pe de o parte dreptul arbitrilor, deci și superarbitrului, potrivit clauzei de mai sus, de a se pronunța nu numai asupra chestiunilor anume arătate prin act, ci și asupra oricăror alte puncte, asupra cărora asociații nu se înțeleg, relativ la această afacere, dacă aceste puncte vor fi aduse înaintea lor de una din părți, intenția părților fiind de a stinge orice neînțelegere pe această cale dându-le dreptul de a judeca numai după cugetul și chibzuința lor, nefiind ținuți de dispozițiile legii civile sau de procedură; iar pe de altă parte, având părțile cea mai desăvârșită încredere în judecata lor, convin ca hotărârea ce se va pronunța de arbitri, să fie definitivă și executorie, renunțând la dreptul de opoziție, apel, recurs, contestație ori revizuire;

În decursul cercetării pricinei reclamantul n'a obiectat nimic cu privire la constituirea instanței arbitrale cu superarbitrul, ci din contra, deciziunea luată prin procesul-verbal No. 1 din 12 Septembrie 1913, prin care s'a numit pentru lămurirea pricinei un expert, deși s'a pronunțat de arbitri și de super-arbitru, se vede că e semnată de toate părțile; de unde rezultă cea mai evidentă dovadă că, chiar dacă clauza din actul de compromis nu e atât de clară în această privință, părțile au consimțit a fi judecate și de superarbitru odată cu arbitrii;

Considerând că de altfel ar fi cu totul nelogic a presupune că, în intenția părților la confecționarea actului de compromis ar fi fost vreun moment ideia, că deși superarbitrul era chemat a se pronunța odată cu arbitrii în caz de divergență, să nu-și dea nici într'un caz părerea dacă nu s'ar ivi împărțală de păreri între arbitri, sub pedeapsă de nulitate a sentinței arbitrilor;

Considerând că, chiar dacă intenția părților ar fi fost ca superarbitrul să nu se pronunțe decât după ivirea divergenței, totuși, în speță, sentința fiind dată cu unanimitate, este evident că nu poate fi viciată prin faptul că superarbitrul a semnat-o și el arătând prin aceasta că este de aceeași părere cu ceilalți doi arbitri, căci în acest caz părerea super-arbitrului, dacă nu întărește soluția dată de arbitri,

ar fi ceva ce nu era necesar, ceea ce nu poate strica întru nimic părților;

Considerând deci, că, oricum ar fi privită, în speță, judecata superarbitrului, nu se poate nici într'un caz susține că sentința s'a dat de persoane ce n'au primit însărcinarea dela părți (art. 366 al 1), căci superarbitrul prin actul de compromis a fost obligat a lua parte dela început la cercetarea pricinei odată cu arbitrii și în tot cazul părțile au consimțit în decursul cercetării pricinei ca superarbitrul să se pronunțe odată cu ceilalți doi arbitri, deși nu s'ar ivi împărțea de păreri între ei;

Considerând că dealtfel din cuprinsul sentinței arbitrale nici nu rezultă în mod cert, că superarbitrul ar fi luat parte la deliberarea dintre ceilalți doi arbitri, căci deși în sentință se prevede la început că «astăzi fiind termenul pentru judecarea afacerii deferită tribunalului arbitral compus din I. Herșcovici și I. S. Leibovici, ca arbitri, și H. Halpern, ca superarbitru, etc., ne-am constituit în tribunal la orele 4 din zi la domiciliul d-lui Halpern, loc ales de noi pentru judecată, etc.», totuși imediat mai jos se prevede, că părțile după ce au dat lămuririle necesare „s'au referit la chibzuința arbitrilor“, iar motivarea sentinței începe cu cuvintele: „noi arbitrii deliberând“, etc., nicăeri însă în sentință nu se menționează modul compunerii tribunalului arbitral, această mențiune fiind necesară spre a se arăta că superarbitrul a luat parte la cercetarea pricinei odată cu arbitrii, potrivit convențiunei exprese a părților, și atunci semnătura sa în josul sentinței s'a făcut tocmai spre a se proba îndeplinirea acestei cerințe a convenției părților;

Că, prin urmare, și din acest punct de vedere fiind privită chestiunea, motivul de anulare n'are nici o valoare juridică;

Având în vedere și al treilea motiv de anulare:

Că arbitrii nu au judecat conform actului de compromis, după cugetul și chibzuința lor, ci s'au folosit de luminele unui expert ce nu erau în drept

a l'numi; iar expertul de raportul căruia arbitrii au ținut seamă la pronunțarea sentinței lor, nu a depus jurământul cerut de art. 351 pr. civ.

Având în vedere că, după art. 350 pr. civ., arbitrii sunt în drept a încuviința interogatorul părților și orice măsuri pregătitoare, care se pot face și de judecători, deci sunt în drept a rândui și expertize, dacă ar fi necesare în judecarea pricinei; iar art. 351 pr. civ., prevede că jurământul înaintea arbitrilor se va săvârși potrivit art. 240 din acest cod;

Având în vedere că, dacă potrivit art. 355 pr. civ., arbitrii au fost indrituiți în speță prin actul de compromis a da hotărârca lor întemeindu-se nu pe lege, ci numai după cugetul și chibzuința lor, de aici nu rezultă că le eră interzis de a lua luminele unui expert, nefiind în actul de compromis nici o clauză contrară; din contra însă, părțile au consimțit la numirea expertului, cum rezultă din procesul-verbal din 12 Septembrie 1913, prin care s'a decis numirea lui Ilie Haimovici, ca expert, care proces-verbal este semnat și de Ozias Rapaport, reclamantul de astăzi;

Având în vedere că, în ce privește jurământul expertului, întru cât părțile prin însuși actul de compromis au convenit că arbitrii în judecarea pricinei să nu fie ținuiți de dispozițiile legii civile sau de procedură, este evident că nu ereau ținuiți a supune pe expert jurământului cerut de lege, părțile fiind în drept a renunța la formele de procedură civilă în ce privește măsurile pregătitoare luate în cercetarea pricinei, că nici un text de lege nu oprește aceasta (vezi Tocilescu, III, 324 și Dalloz, Répert. V. 899).

Că, deci, acest motiv de anulare se găsește neîntemeiat, așa că acțiunea urmează a se respinge ca atare.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată;

Pentru aceste motive, redactate de d-l membru de ședință Ciprian Scripcă, respinge ca neîntemeiată acțiunea, etc.

Semnați: C. N. Ciurea, C. Scripcă.